Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2015. gada 28. septembrī
(OR. en)

12382/15

LIMITE

VISA 314
CODEC 1248
COMIX 435

PUBLIC

Starpiestāžu lietas:
2014/0094 (COD)
2014/0095 (COD)

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja/Padome/Jauktā komiteja
K-jas dok. Nr.:	8401/14 VISA 90 CODEC 971 COMIX 201 (COM(2014) 164 final) 8406/14 VISA 91 CULT 56 CODEC 974 COMIX 202 (COM(2014) 163 final
Temats:	Vīzu tiesību aktu kopums - Projekts – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par Savienības Vīzu kodeksu (Vīzu kodekss)(pārstrādāta redakcija) - Projekts – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko izveido apceļošanas vīzu

I. Pašreizējais stāvoklis

Komisija 2014. gada 2. aprīlī iesniedza "Vīzu paketes" dokumentu kopumu, kurā ietverts priekšlikums pārstrādāt Regulu par Savienības Vīzu kodeksu [1] (turpmāk "Vīzu kodekss") un priekšlikums Regulai, kuras mērķis ir izveidot apceļošanas vīzu [2].

[1] Projekts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 810/2009, ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu (Vīzu kodekss) (sk. 8401/14).

[2] Projekts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido apceļošanas vīzu un groza Konvenciju, ar ko īsteno Šengenas Nolīgumu, un groza Regulu (EK) Nr. 562/2006 un Regulu (EK) Nr. 767/2008 (sk. 8406/14).

Regulas, ar ko pārstrādā **Vīzu kodeksu**, projektā ir ņemts vērā pieaugošais politiskais uzsvars uz vīzu politikas pozitīvo ietekmi uz Eiropas Savienības ekonomiku plašākā nozīmē un jo īpaši uz tūrismu. Tā mērķis ir panākt lielāku atbilstību stratēģijā "Eiropa 2020" noteiktajiem izaugsmes mērķiem un palīdzēt veicināt ekonomisko izaugsmi, vienlaikus saglabājot saskanību ar citām Savienības politikas jomām, proti, ārējām attiecībām, tirdzniecību, izglītību, kultūru un tūrismu.

Lai to panāktu, priekšlikumā ir ierosināta virkne grozījumu ar mērķi atvieglot ceļošanas iespējas likumīgiem ceļotājiem un vienkāršot tiesisko regulējumu, ņemot vērā dalībvalstu intereses. Tajā ir arī noteiktas jaunas kategorijas vīzas pieteikuma iesniedzējiem, kuri varētu izmantot minētos procedūras atvieglojumus. Daži procedūras atvieglojumi attiecas uz visiem pieteikuma iesniedzējiem, savukārt citus varēs izmantot tikai dažas pieteikuma iesniedzēju kategorijas: "VIS reģistrēti pieteikuma iesniedzēji", "VIS reģistrēti regulāri ceļotāji", kā arī Savienības pilsoņu "tuvi radinieki".

Savukārt projektā Regulai par **apceļošanas vīzu** ir ierosināts jauns vīzas veids – "apceļošanas vīza". Tā mērķis ir aizpildīt juridisku tukšumu, ieviešot jaunu atļauju personām, kurām ir likumīga interese vai vajadzība uzturēties Šengenas zonā ilgāk par 90 dienām, bet nepietiekami ilgi kādā no dalībvalstīm, lai tā kļūtu par viņu dzīvesvietu. Tādēļ projektā ir paredzēts risinājums dažām personu kategorijām, kurām ir tāda likumīga interese vai vajadzība, piemēram, izpildītājmāksliniekiem, sportistiem un viņus pavadošiem darbiniekiem, kuri dodas turnejā no vienas dalībvalsts uz citu. Atļautās uzturēšanās ilgums Šengenas zonā būtu līdz vienam gadam, ar iespēju to pagarināt uz vēl vienu gadu, bet tiktu ierobežots līdz 90 dienām ikvienā dalībvalstī jebkurā 180 dienu periodā. Attiecībā uz šo priekšlikumu varētu būt svarīga topošā ES mēroga ieceļošanas un izceļošanas sistēma (*Entry-Exit System – EES*), jo tā ļautu aprēķināt atļauto uzturēšanās ilgumu visiem trešo valstu valstspiederīgajiem.

Kas attiecas uz darbu Eiropas Parlamentā, *López Aguilar* kungs (*LIBE, S&D*) ir referents saistībā ar priekšlikumu pārstrādāt Vīzu kodeksu, savukārt *Brice HORTEFEUX* kungs (*LIBE, PPE*) ir iecelts par referentu priekšlikumam ar mērķi izveidot apceļošanas vīzu. Ziņojumu projekti tika iesniegti *LIBE* komitejā 14. septembrī. Balsojums par katra priekšlikuma grozījumiem varētu notikt 2015. gada 13. oktobrī.

Kas attiecas uz darbu Padomē, Vīzu jautājumu darba grupa pirmo lasījumu attiecībā uz projektu regulai, ar ko pārstrādā Vīzu kodeksu, sāka 2014. gada jūnijā, savukārt attiecībā uz projektu Regulai par apceļošanas vīzu – 2014. gada oktobrī. Apspriedēs tika pievērsta uzmanība vairākiem atvieglojumiem, kurus uzskata par īpaši problemātiskiem un attiecībā uz kuriem nepieciešams rast piemērotus risinājumus. Proti, Padomes galvenās bažas ir par to, kā rast pienācīgu līdzsvaru starp ekonomiskās izaugsmes veicināšanu ar tūrisma palīdzību Eiropas Savienībā, vienlaikus novēršot nelikumīgas imigrācijas un drošības riskus.

Komiteja izskatīja šos jautājumus 2015. gada 24. septembrī, pamatojoties uz dok. 11858/15. Ņemot vērā minēto, prezidentvalsts ir sagatavojusi šo pārskatīto dokumentu, lai turpinātu apspriedes Pastāvīgo pārstāvju komitejā un Padomē.

II. Neatrisināti jautājumi

A. Vispārējā pieeja attiecībā uz Vīzu kodeksa pārstrādāto redakciju

Pirms tiek analizēti vairāki neatrisināti jautājumi, kuri tiek uzskatīti par sensitīviem un diskusijas par kuriem būtiski veicinātu ministru sniegta politiskā ievirze, būtu jāapsver vispārējā pieeja attiecībā uz Vīzu kodeksa pārstrādāto redakciju.

Priekšlikuma par Vīzu kodeksa pārstrādāšanu galvenais mērķis ir pozitīvi ietekmēt Eiropas Savienības ekonomiku plašākā nozīmē, jo īpaši tūrismu, plaši izmantojot vairākus atvieglojumus likumīgiem ceļotājiem, kuriem nepieciešama vīza. Līdz šim šie atvieglojumi, tostarp zemākas nodevas dažām kategorijām un vienkāršākas procedūras, ir piešķirti vairākos gadījumos, noslēdzot nolīgumus par vīzu atvieglotu izsniegšanu starp Eiropas Savienību un konkrētām trešām valstīm līdztekus ar atpakaļuzņemšanas nolīgumiem ar šīm valstīm. ES vīzu režīma atvieglojumu piešķiršana ir tikusi plaši izmantota kā līdzeklis, lai pārliecinātu attiecīgās trešās valstis līdztekus noslēgt arī atpakaļuzņemšanas nolīgumus. Šie nolīgumi nozīmē, ka otrai pusei ir ne tikai jāuzņem atpakaļ savi valstspiederīgie, bet jāuzņem arī citu trešo valstu valstspiederīgie, kas ir ieceļojuši ES no minētās puses.

Eiropas programmā migrācijas jomā Komisija saistībā ar atgriešanu norādīja, ka tā pārskatīs arī savu pieeju atpakaļuzņemšanas nolīgumiem, par prioritāti nosakot galvenās nelikumīgo migrantu izcelsmes valstis.

Eiropadome 2015. gada 25. un 26. jūnija secinājumos koncentrējās uz trim galvenajiem aspektiem, kuri ir risināmi vienlaicīgi – pārcelšana/pārmitināšana, atgriešana/atpakaļuzņemšana/reintegrācija un sadarbība ar izcelsmes un tranzīta valstīm. Tā secināja, ka ir jāizmanto visi instrumenti, lai veicinātu nelikumīgo migrantu atpakaļuzņemšanu izcelsmes un tranzīta valstīs, balstoties uz idejām, ar kurām Komisija iepazīstināja Padomi 16. jūnijā [1], un ka Komisija nodrošinās, lai atpakaļuzņemšanas saistības tiktu pēc iespējas drīz efektīvi īstenotas, jo īpaši tās, kuras paredzētas Kotonū nolīgumā, un lai tiktu paātrinātas un pēc iespējas drīz pabeigtas notiekošās sarunas par atpakaļuzņemšanas nolīgumiem; vienlaikus tiks sāktas jaunas sarunas ar citām trešām valstīm.

Varētu būt lietderīgi apsvērt, vai vīzu atvieglojumu, kuri parasti tiek piešķirti, izmantojot nolīgumus, ieviešana Vīzu kodeksā šobrīd ir labākais risinājums šajā sakarā.

Prezidentvalsts ierosina, lai Padome ievērotu saskaņotas un visaptverošas politikas pieeju, pilnībā ņemot vērā pašreizējos atpakaļuzņemšanas, drošības un robežu pasākumus, vienlaikus turpinot darbu, lai panāktu vīzu politikas pozitīvu ietekmi uz Eiropas Savienības ekonomiku plašākā nozīmē un jo īpaši uz tūrismu.

B. Konkrēti jautājumi par Vīzu kodeksa pārstrādāto redakciju

Prezidentvalsts iesniedz šādus jautājumus:

1) Vairākkārtējas ieceļošanas vīzas (*multiple entry visa – MEV*), kuras derīguma termiņš trīs vai pieci gadi, obligātā izsniegšana VIS reģistrētiem regulāriem ceļotājiem (21. panta 3. un 4. punkts)

Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu konsulāti izsniegs *MEV* ar derīguma termiņu uz trīs gadiem tiem VIS reģistrētiem regulāriem ceļotājiem, kuri ir likumīgi izmantojuši divas iepriekš saņemtās vīzas. VIS reģistrētiem regulāriem ceļotājiem, kuri ir likumīgi izmantojuši *MEV* ar derīguma termiņu uz trīs gadiem, izsniedz *MEV* ar derīguma termiņu uz pieciem gadiem, ar noteikumu, ka pieteikumu iesniedz ne vēlāk kā vienu gadu pēc trīs gadus derīgās *MEV* termiņa beigām.

[1] Sk. dok.10170/15.

Vairums delegāciju nepiekrīt priekšlikumam par to, ka tad, ja ir izpildīti visi nosacījumi, konsulātiem nav citas iespējas kā vien izsniegt *MEV* (proti, vai nu izsniegt *MEV*, vai arī vispār neizsniegt vīzu), bez jebkādas elastības attiecībā uz *MEV* derīguma termiņu, pat tad, ja pieteikuma iesniedzējs to nav lūdzis. Dažas delegācijas ir pieprasījušas ieviest iespēju pielāgot *MEV* derīguma termiņu pieteikuma iesniedzēja konkrētajām vajadzībām un prasībām un izsniegt vīzu ar īsāku derīguma termiņu.

Savukārt Komisija uzsver, ka tās pieeja palīdzētu saskaņot praksi un novērst vīzu sistēmas ļaunprātīgu izmantošanu. Tāpat Komisija apgalvo, ka tas varētu atvieglot konsulātu darba slodzi, jo tiem būtu jāizskata mazāk pieteikumu.

Komisija arī atgādina, ka tas palīdzētu sasniegt pārstrādātā priekšlikuma ekonomisko mērķi, jo minētie *bona fide* ceļotāji varētu biežāk ceļot uz ES izklaides vai darījumu nolūkos.

Ņemot vērā šos apsvērumus, prezidentvalsts ierosina:

- *ka* MEV *izsniegšana nav jānosaka par obligātu prasību attiecībā uz VIS reģistrētiem regulāriem ceļotājiem un ka* MEV *izsniegšanai būtu jāpiemēro pietiekama rīcības brīvība, kas ietvertu tādus politiskus apsvērumus kā drošības risks un sadarbība atpakaļuzņemšanas jomā, un*

- *ka konsulātiem tādēļ vajadzētu būt iespējai noteikt MEV derīguma termiņu, kas ir īsāks par Komisijas ierosinātajiem trīs vai pieciem gadiem.*

2) Vīzu kodeksa pašreizējā 15. panta, kurā paredzēta ceļojuma medicīniskā apdrošināšana (CMA), svītrošana

Komisija savā priekšlikumā ir ierosinājusi svītrot prasību attiecībā uz vīzas pieteikuma iesniedzējiem – pierādīt, ka viņiem ir pietiekama un derīga CMA, – jo tā uzskata, ka nekad nav ticis uzrādīts CMA pasākuma reālais papildu ieguvums.

Vairākums delegāciju stingri iebilda pret šo grozījumu un lūdza iekļaut minēto noteikumu no jauna. Tā kā ir konstatēts, ka pastāv ārkārtīgi lieli parādi par slimnīcās sniegtu veselības aprūpi "ārzemniekiem", delegācijas aicina drīzāk uzlabot pašreizējo sistēmu, nevis to atcelt.

Ņemot vērā minēto, prezidentvalsts ierosina:

- *atkārtoti iekļaut pantu par CMA un*
- *uzdot Padomes darba sagatavošanas struktūrām izvērtēt, kā varētu uzlabot pašreizējo sistēmu.*

3) Savienības pilsoņu "tuvu radinieku" definīcijas (2. panta 7. punkts) darbības joma

Komisija ir ierosinājusi noteikumus ar mērķi atvieglot ģimenes apmeklējumus to Savienības pilsoņu tuviem radiniekiem, kuri dzīvo tādas dalībvalsts teritorijā, kas ir to valstspiederības valsts, un to trešā valstī dzīvojošu Savienības pilsoņu tuviem radiniekiem, kuri vēlas kopā ar Savienības pilsoni apmeklēt dalībvalsti, kas ir Savienības pilsoņa valstspiederības valsts. Būtu jānorāda, ka minētā iespēja jau ir paredzēta dažos nesen noslēgtos nolīgumos par vīzu atvieglotu izsniegšanu. Savienības pilsoņu tuvi radinieki ir iekļauti jaunajās pieteikuma iesniedzēju kategorijās, kurām būtu tiesības uz plašu procedūras atvieglojumu klāstu. Termins "tuvi radinieki" ietver laulāto, bērnus, vecākus, personas, kas īsteno vecāku pilnvaras, vecvecākus un mazbērnus.

Daudzas delegācijas ir paudušas savas bažas vai neapmierinātību par šīs jaunās pieteikuma iesniedzēju kategorijas izveidi, galvenokārt tāpēc, ka definīcija attiecas uz pārāk daudzām personām un pārsniedz to, kas ir paredzēts Direktīvā 2004/38/EK [1]. Minētajā direktīvā, no vienas puses, ir noteikti nosacījumi, kas reglamentē Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu īstenotās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, un, no otras puses, Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības pastāvīgi uzturēties dalībvalstu teritorijā. Direktīvā ģimenes locekļu definīcijā ir iekļauti: i) laulātais, ii) partneris, ar ko Savienības pilsonis ir noslēdzis reģistrētas partnerattiecības, iii) tiešie pēcnācēji vecumā līdz 21 gadam vai kuri ir tā apgādībā, un laulātā vai partnera tiešie pēcnācēji vecumā līdz 21 gadam vai kuri ir tā apgādībā, un, visbeidzot, iv) augšupēji radinieki taisnā līnijā, kuri ir tā apgādībā, un laulātā vai partnera apgādībā esošie augšupējie radinieki taisnā līnijā. Lai gan priekšlikumā paredzētie procedūras atvieglojumi ģimenes locekļiem atspoguļo atvieglojumus, kas jau iekļauti Direktīvā 2004/38/EK, attiecībā uz "tuviem radiniekiem" paredzētie atvieglojumi Komisijas priekšlikumā ir plašāki.

Ņemot vērā minēto, prezidentvalsts ierosina, ka;

- *Savienības pilsoņu "tuvu radinieku" definīcijas darbības joma būtu attiecināma tikai uz "ģimenes locekļiem", kā definēts Direktīvā 2004/38/EK.*

4) Dalībvalstu obligāta pārstāvība (5. panta 2. punkts)

Šobrīd dalībvalstīm ir jāsadarbojas, lai nepieļautu situāciju, kad vīzas pieteikumu nevar izskatīt un par to nevar pieņemt lēmumu tādēļ, ka dalībvalstij, kas saskaņā ar Vīzu kodeksu ir kompetenta, nav nedz klātbūtnes, nedz pārstāvības trešā valstī, kurā iesniedzējs iesniedz pieteikumu. Lai izvairītos no šāda gadījuma, kad pieteikuma iesniedzējam ir jāceļo uz valsti, kurā kompetentajai dalībvalstij ir klātbūtne vai pārstāvība, Komisija ir ierosinājusi, ka pieteikuma iesniedzējam vajadzētu būt tiesīgam iesniegt pieteikumu kādas plānotā apmeklējuma galamērķa dalībvalsts konsulātā vai tās dalībvalsts konsulātā, kurā ieceļo pirmajā, ja pirmais risinājums nav piemērojams, kā arī visos pārējos gadījumos – jebkuras tādas dalībvalsts konsulātā, kurai ir klātbūtne attiecīgajā valstī.

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā.

Daudzas delegācijas ir paudušas bažas attiecībā uz pamatideju par to, ka pieteikumu varētu iesniegt jebkurā konsulātā, kas atrodas trešajā valstī, jo tas radītu nevienlīdzīgu darba slogu personālam un izmaksas dažām dalībvalstīm, kurām ir plašs konsulārais tīkls. Turklāt delegācijas uzsvēra, ka pašreizējā prakse, kas balstās uz esošajiem pārstāvības pasākumiem, ir apmierinoša. Kā kompromisa risinājumu delegācijas ir ierosinājušas, ka varētu noslēgt divpusējas vienošanās, lai uzlabotu konsulāro tvērumu attiecīgajās trešās valstīs.

Ņemot vērā šos apsvērumus, prezidentvalsts ierosina saglabāt spēkā esošos noteikumus par kompetenci, papildinot tos ar iespēju dalībvalstīm noslēgt divpusējas vienošanās ar mērķi nodrošināt atbilstošu konsulāro tvērumu.

C. **Priekšlikuma par apceļošanas vīzu darbības joma**

Priekšlikumā ir paredzēts, ka principā jebkurš trešās valsts valstspiederīgais var iesniegt apceļošanas vīzas pieteikumu, ja viņš/viņa var sniegt piemērotus pierādījumus, ka plāno uzturēties divu vai vairāku dalībvalstu teritorijā ilgāk nekā 90 dienas, nevienas attiecīgās dalībvalsts teritorijā neuzturoties ilgāk par 90 dienām.

Liels skaits delegāciju pauda nopietnas bažas par darbības jomu attiecībā uz apceļošanas vīzas saņēmējiem un par grūtībām kontrolēt ceļotāju pārvietošanos, jo Šengenas zonā nav robežkontroļu. Tādēļ tika ierosināts priekšlikuma darbības jomu attiecībā uz personām sašaurināt līdz noteiktām tādu pieteikuma iesniedzēju kategorijām, kuriem ir likumīga interese vai vajadzība ceļot pa Šengenas zonu ilgāk par 90 dienām.

Turklāt ar priekšlikumu daļēji atceļ Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu (*CISA*), 20. panta 2. punktu, saskaņā ar kuru gadījumos, kad dalībvalsts ir noslēgusi divpusēju nolīgumu par vīzu režīma atcelšanu ar tādu trešo valsti, kura ir Vīzu regulas II pielikuma sarakstā ("bezvīzu saraksts"), pirms stājās spēkā *CISA* (vai pirms dalībvalsts vēlāk pievienojās Šengenas nolīgumam), minētā divpusējā nolīguma noteikumi var būt pamats tam, ka minētā dalībvalsts attiecīgās trešās valsts valstspiederīgajiem pagarina bezvīzu uzturēšanos savā teritorijā ilgāk par trim mēnešiem. Minēto trešo valstu pilsoņi (bez vīzas) var uzturēties šādās dalībvalstīs uz laiku, kas paredzēts divpusējā nolīgumā par vīzu režīma atcelšanu, kurš ir spēkā starp dalībvalstīm un šīm trešām valstīm, papildus vispārīgajam 90 dienu uzturēšanās ilgumam Šengenas zonā. Tas nozīmē, ka šo valstu pilsoņi var likumīgi uzturēties Šengenas zonā faktiski neierobežotu laikposmu, pamatojoties uz dažādiem nolīgumiem par īstermiņa vīzu režīma atcelšanu, kurus noslēgušas to valsts un vairākas dalībvalstis.

Savā priekšlikumā Komisija pauda viedokli, ka esošo divpusējo "uzturēšanās pagarinājumu" esība nav saderīga ar LESD 77. panta 2. punkta a) un c) apakšpunktu, jo kopējo vīzu politiku nevar balstīt uz pagātnē noslēgtu divpusēju nolīgumu esību. Komisija arī apgalvoja, ka 20. panta 2. punkta īstenošana izraisa praktiskas problēmas un rada juridisko nenoteiktību gan iestādēm, gan ceļotājiem, jo īpaši tad, kad ceļotājiem jāatstāj Šengenas zona. Turklāt topošajai ieceļošanas/izceļošanas sistēmai nepieciešami skaidri noteikumi, un tehnisku iemeslu dēļ tad, kad ir jāpārbauda atļautās uzturēšanās ilgums, nevar ņemt vērā divpusēju nolīgumu par vīzu režīma atcelšanu iespējamo turpmāko piemērošanu. Tādēļ priekšlikumā ir paredzēts piecu gadu pārejas posms dalībvalstīm, lai tās pakāpeniski izbeigtu divpusējo nolīgumu ietekmi, ciktāl tas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo kopējo uzturēšanās ilgumu Šengenas zonā.

Delegācijas stingri iebilda pret ideju denonsēt esošos divpusējos nolīgumus, jo, no vienas puses, attiecīgo trešo valstu valstspiederīgie nerada nekādu drošības vai nelikumīgas imigrācijas risku un, no otras puses, vīzu režīma atcelšanas noteikumi bieži tiek iekļauti vispārējos nolīgumos, par kuriem, no diplomātiskā viedokļa raugoties, būtu grūti sākt sarunas no jauna, nemaz nerunājot par gadījumiem, kad šādi nolīgumi paredz arī savstarpēju vīzu režīma atcelšanu, ar ko tiek sniegtas priekšrocības ES pilsoņiem.

Prezidentvalsts iesaka:

- *ierobežot projekta par apceļošanas vīzu darbības jomu, attiecinot to tikai uz dažām pieteikuma iesniedzēju kategorijām, un*

- *uzdot Padomes darba sagatavošanas struktūrām izskatīt jautājumu par divpusējiem nolīgumiem, uz kuriem attiecas* CISA *21. panta 2. punkts, ņemot vērā arī turpmāko ieceļošanas/izceļošanas sistēmu.*

III. Noslēgums

Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta:

– piekrist ierosinājumam, kas izteikts II daļas A punktā par vispārējo pieeju attiecībā uz Vīzu kodeksa pārstrādāto redakciju;

– piekrist ierosinājumiem, kas izteikti II daļas B punktā par konkrētajiem jautājumiem attiecībā uz Vīzu kodeksa pārstrādāto redakciju;

– piekrist ierosinājumiem, kas izteikti II daļas C punktā par apceļošanas vīzas projektu,

lai noteiktu turpmākās procedūras Padomes darba sagatavošanas struktūrās.